

Kuntoutuksen käsikirja Moniammatillinen tiimimalli

2023

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

Perustason kuntoutuspalvelut

MONIAMMATILLINEN YDINTIIMI

Tiimissä työskentelee läsnä tai etäyhteydellä muun muassa lääkäreitä, sairaanhoitajia, farmaseutti, fysioterapeutti, sosiaaliohjaaja, geronomi, työkykykoordinaattori, asiakaspäällikkö, suun terveydenhuollon ammattilainen sekä mielenterveys- ja päihdetyön ammattilaisia

Ohjaus ja neuvonta sekä keskitetty ajanvaraus

- Puhelinpalvelu/takaisinsoitto, Chatbot, Omaolo ja Apuvälineen tilanne -lomake.
- Asiakkaat ohjataan siihen toimipisteeseen, josta ajan saa parhaiten.
- Ostopalvelut ja palvelusetelit, veteraanikuntoutus.

Aikuisten kuntoutus

- Fysioterapeutin suoravastaanotto, Nopea väylä.
- Fysio- ja toimintaterapia sote-keskuksissa ja vuodeosastoilla. Lyhyt aikaista ortoosilainausta. Yksilö- ja ryhmäkäyntejä sekä etävastaanottoa.

Apuvälinepalvelut

- Apuvälineasiantuntijan palvelut: tavallisimmat liikkumisen, hygienian ja päivittäisten toimintojen apuvälineet, lainaus ja luovutus, palautus, huolto, kuljetus. Arvioinnin mukaan pienimuotoiset asunnonmuutostyöt.

Lasten ja nuorten kuntoutus

- Puheterapia, toimintaterapia ja fysioterapia yksilö- ja ryhmämuotoisena. Yksilökäyntejä myös etävastaanottoina.

Kotikuntoutus

- Keskitetty asiakasohjaus viranomaiskäyttöön.
- Intensiivinen ja ylläpitävä kotikuntoutus.

Yleistä

Moniammatillinen tiimimalli

- Moniammatillisen tiimimallin fysioterapeutin työnkuva muodostuu osittain sote-keskuksen tiimissä työskentelystä ja osittain aikuisten kuntoutuksen puolella tehdystä työstä.
- Tiimistä ohjataan suoraan tiimin fysioterapeutille **kiireelliset** yli 16-vuotiaat akuuttioireiset tules-asiakkaat.

Huomioitavaa

- Asiakkaiden **kiireettömissä** tilanteissa heidät ohjataan ottamaan yhteyttä Kuntoutuksen keskitettyyn ajanvaraukseen ja neuvontaan. Keskitetystä ajanvarauksesta asiakas ohjataan tarpeensa mukaisesti aikuisten kuntoutukseen, lasten ja nuorten kuntoutukseen tai apuvälinepalveluihin.
- Kuntoutuksen keskitetyn ajanvarauksen kautta asiakas voi ohjautua mihin tahansa Päijät-Soten sote-keskuksen kuntoutukseen.
- Kotikuntoutuksella on oma keskitetty asiakasohjaus, jonne sote-ammattilaiset voivat olla yhteydessä.

Ammattilaisen muistilista

Fysioterapeutin palveluvalikko

- Tiimistä suora ajanvaraus fysioterapeutin tiimikirjalle
- Ajanvaraukset, Asiakkaalle
  - Vastaanotto/suoravastaanotto: Ptfaku
  - Vastaanotto/lääkärin lähettämä: Ptftii
  - Ortoosiaika: Ptfy30 tai Ptapuv
  - Huomioitavaa, että voidaan varata vastaanottoaika Ptftii, mikäli asiakas tarvitsee neuvontaa ja ohjausta ortoosituen saamisen yhteydessä
  - Puhelu: Ptpuh

Huomioitavaa

- Aikuisten kuntoutuksen fysioterapeutin suoravastaanotto toimii Päijät-Soten laajan palvelun sote-keskuksissa. Kuntoutuksessa asiakas voidaan ohjata mihin tahansa sote-keskukseen.
- Padasjoen asukkaiden osalta fysioterapeutin suoravastaanottoaika voidaan varata suoraan esimerkiksi Asikkalan sote-keskuksen tiimin fysioterapeutin tiimikirjalta.

Hoitajan muistilista Fysioterapeutin suoravastaanotto Ptfaku (75)

- Fysioterapeutin tuki- ja liikuntaelinsairauksien akuuttivastaanotto eli fysioterapeutin suoravastaanotto on tarkoitettu yli 16-vuotiaille asiakkaille, joilla on äkillisesti ilman tapaturmaa tai kuumeilua alkanut tules-oireilu.
- Akuuttioireilu on kestänyt maksimissaan kuusi viikkoa.

Tuki- ja liikuntaelinsairauksien akuuttivastaanotto fysioterapiassa

Fysioterapeutin tuki- ja liikuntaelinsairauksien (=tules) akuuttivastaanotto on tarkoitettu yli 16-vuotiaille asiakkaille, joilla on äkillisesti ilman tapaturmaa tai kuumeilua alkanut tules-oireilu. **Akuutti oireilu on kestänyt maksimissaan 6 vkoa.**

Hoidontarpeen arvioinnin kysymykset	Kyllä	Ei
1. Liittyykö kivun alkamiseen tapaturma? Tapaturmat aina ensin lääkärille vakuutusosoikeuden vuoksi		
2. Onko viimeisen kahden kuukauden aikana tehty isoja leikkauksia?		
3. Onko tähän vaivaan liittyen yleistilasi merkittävästi heikentynyt (pahoinvointi, hengenahdistus)?		
4. Onko kuumetta tai nivelen kuumotusta/punoitusta liittyen kipuun?		
5. Liittyykö vaivaan virtsaamisen tai ulostamisen ongelmaa, laajaa pakara-alueiden puutumista tai alaraajaheikkoutta? (selkä asiakkaat)		
6. Aktiivinen syöpätauti Onko potilas parhaillaan syövän vuoksi hoidoissa?		
7. Jos olette raskaana, onko jotain poikkeavaa (supistukset, verenvuoto)?		

Yhdenkin kyllä vastauksen jälkeen aika varataan aina lääkärille.

Jos asiakas vastaa kaikkiin kysymyksiin "ei", varataan aika fysioterapeutille.

Aika laitetaan fysioterapeutin akuuttitules-vastaanottokirjalle.

Aika varataan samalle tai seuraavalle päivälle.

Huimausasiakkaat kuuluvat lääkärin vastaanotolle.

Hoidon tarpeen LC-fraasi organisaation fraaseista [116117 Tules/fys](#) sisältää kriteerit

Lääkärin muistilista

Fysioterapeutin vastaanotto Ptftii

- Lääkäri on tutkinut asiakkaan, ja asiakas hyötyy fysioterapeutin vastaanotosta
- Kyse on yli 16-vuotiaasta akuuttioireisesta tules-asiakkaasta. Akuuttioireilu on kestänyt maksimissaan kuusi viikkoa
- Tiimeistä voidaan ohjata myös asiakas nopeutettuna menetelmänä tiimin fysioterapeutille seuraavissa asiakastilanteissa: hyvänlaatuinen asentohuimaus, kipsin poiston jälkeinen fysioterapia, akutisoitunut krooninen kipu ja tapaturmanjälkeinen fysioterapia.

Huomioitavaa

- Asiakkaiden kiireettömissä tilanteissa heidät ohjataan ottamaan yhteyttä Kuntoutuksen keskitettyyn ajanvaraukseen.
- Kuntoutuksen keskitetyn ajanvarauksen kautta asiakkaat ohjautuvat oikealle ammattilaiselle, näin pystytään huomioimaan myös erityisosaaminen kuten esimerkiksi neurologia, lymfa, lantionpohja, kipu ja psykofyysinen kuntoutus sekä apuvälineet ja toimintaterapia.

Ammattilaisen muistilista ortoosien osalta

Fysioterapeutin vastaanotto

- Tiimin fysioterapeutilla on ortooseja lainattavaksi kiireellisiin asiakastilanteisiin.
- Ortoosiaika varataan lääkärikäynnin perusteella asiakkaiden akuuteissa tilanteissa, kun asiakkaalla on tarve selkä-, polvi-, nilkka- ja rannetuelle sekä tukikaulurille. Asiakkaan tilanteen mukaan varataan aika Ptfy30, Ptftii tai Ptapuv.
- Varataan aika Ptfy30 tai Ptapuv silloin, kun kyseessä on lähes pelkästään ortoosin lainaus.
- Varataan Ptftii silloin, kun asiakas tarvitsee samalla neuvonnan ja ohjauksen ortoosituen saamisen lisäksi esimerkiksi kylmä- ja asentohoidot.

Huomioitavaa

- Hoitaja lainaa asiakkaalle kyynärsauvat ja aircastin.
- Asiakkaan arjen sujumista ja kuntoutumista voidaan edistää erilaisilla apuvälineillä. Apuvälinetarpeen arviointiin pääsee ilman lähetettä alueen sote-keskuksissa. Liikkumisen, hygienian ja päivittäisiin toimintoihin liittyvän apuvälinetarpeen arviointi voi tapahtua tiettyinä aikoina ilman ajanvarausta osassa sote-keskusten apuvälinekeskuksia tai varaamalla vastaanottoajan etukäteen.
- Sähkömopojen ja -pyörätuolien, kommunikoinnin apuvälineiden ja muiden erikoisapuvälineiden tarve arvioidaan keskussairaalan apuvälinekeskuksessa. Arvioon pääsee lääkärin läheteellä tai kuntoutuslaitoksen kuntoutuspalautteella.
- Apuvälineitä myönnetään asiakkaiden käyttöön valtakunnallisten ohjeiden perusteella. Apuvälinelainaukset ja -huollot ovat asiakkaalle maksuttomia palveluita.

Fysioterapeutin vastaanottolajit Tiimimalli

Vastaanottolaji	Selite	Muuta huomioitavaa
Ptfaku (75)	Fysioterapeutin suoravastaanotto	Aikuisten kuntoutuksen fysioterapeutin suoravastaanotto toimii Päijät-Soten laajan palvelun sote-keskuksissa.
Ptftii	Lääkärin lähettämänä fysioterapeutin vastaanotolle	
Ptfy30 Ptapuv	Ortoosin lainaus	Ortoosia tarvitsevalle asiakkaalle voidaan tehdä myös ajanvaraus vastaanottolajilla Ptftii silloin, kun asiakas tarvitsee ortoosituen saamisen lisäksi ohjausta ja neuvontaa esimerkiksi kylmä- ja asentohoidot.
Ptpuh	Puhelinaika asiakkaalle	
Ptkons	Fysioterapeutin konsultointiaika ammattilaisille	

Ajanvaraukset: Tiimistä fysioterapeutin tiimikirjalle & Kuntoutuksen keskitetystä ajanvarauksesta fysioterapeutin omalle ajanvarauskirjalle

Asiakkaan kuntoutuksen eteneminen tiimimallissa

Yhteydenotto ja tarpeen tunnistaminen

- Asiakas ottaa yhteyttä sote-keskuksen tiimiin, Päivystysapuun, Akuutti24 ensihoito- ja päivystyskeskukseen tai Digiklinikalle.
- Hoidon tarpeen arvion perusteella asiakkaalle varataan suoravastaanottoaika fysioterapeutin tiimikirjalta Ptfaku.
- Asiakas voi myös Omaolon oirearvion tuloksen perusteella ohjautua suoravastaanotolle. Asiakas tekee itse sähköisen ajanvarauksen.
- Tiimin lääkäri voi myös varata fysioterapeutille ajan Pftii-kriteeristön mukaisesti.

Kuntoutustarpeen arviointi

- Ensimmäisellä vastaanotolla selvitetään asiakkaan tilanne ja arvioidaan kuntoutustarvetta asiakkaan kanssa yhdessä.
- Tarvittaessa lääkärin konsultointi on mahdollista.
- Asiakkaan kanssa hänen kuntoutukselleen laaditaan tavoite, joka ohjaa kuntoutuksen etenemistä suunnitelmallisesti.
- Hyvä tavoite motivoi ja kannustaa asiakasta.

Kuntoutuksen suunnittelu

- Asiakkaan kanssa tehdään yhteisesti suunnitelma, johon merkitään sovitut asiat ja tehtävät.
- Suunnitelma käydään selkeästi asiakkaan kanssa läpi, jotta kuntoutuksen toteutus onnistuisi vaikuttavasti. Suunnitelmaa päivitetään ja tarkennetaan tarvittaessa.
- Asiakkaan moniammatillinen ohjaus huomioidaan asiakkaan tuen tarpeen mukaisesti.

Kuntoutuksen toteutus

- Asiakkaan oma rooli on keskeinen kuntoutuksen toteutuksessa ja tavoitteiden saavuttamisessa.
- Kuntoutus voi toteutua tiiviinä kuntoutusjaksona tai pidemmällä aikavälillä asiakkaan tarpeen mukaan.
- Toteutus sovitaan yksilöllisesti.
- Käynnit määräytyvät yksilöllisen tarpeen mukaan, pidemmät asiakkuudet hoidetaan aikuisten kuntoutuksen puolella.

Kuntoutuksen seuranta

- Asiakkaan tilanne tarkistetaan sovitun ajan kuluttua; kontrollikäynti.
- Kuntoutusjakson lopuksi arvioidaan asiakkaan saavuttamat tavoitteet ja sovitaan jatkosuunnitelma yksilöllisesti.
- Asiakkaan jatko-ohjaus voi tapahtua esimerkiksi ryhmätoimintaan, liikuntaneuvontaan tai omaehtoiseen kuntoutukseen. Lisäksi huomioidaan asiakkaan moniammatillisen ohjauksen tarve.

Kuntoutusjakson jälkeen

- Kuntoutusjakson jälkeen asiakkaan omaehtoinen kuntoutus on tärkeää, jossa hänen oma rooli on keskeisessä asemassa.
- Mikäli asiakas ottaa uudelleen yhteyttä saman tilanteen vuoksi, niin hänelle voidaan varata vielä uudelleen jatkoaika.
- Uusien yhteydenottosyiden kohdalla asiakkaan hoidon ja palvelun tarve sekä kiireellisyys arvioidaan uudelleen.

Kuntoutus osana sote-keskuksia Perustason palvelut

Fysioterapeutin suoravastaanotto	Aikuisten kuntoutus	Kotikuntoutus	Apuvälinepalvelut	Lasten ja nuorten kuntoutus
<ul style="list-style-type: none"> Fysioterapeutin akuutti tuki- ja liikuntaelin-sairauksien (tules) vastaanotto on tarkoitettu yli 16-vuotiaille asiakkaille, joilla on äkillisesti ilman tapaturmaa tai kuumeilua alkanut tules-oireilu. Akuuttioireilu on kestänyt maksimissaan kuusi viikkoa. Tules-suoravastaanotto koulutuksen suorittaneella fysioterapeutilla on oikeus myöntää sairauslomaa 1-5 vuorokautta ja suositella tiettyjä reseptivapaita kipulääkkeitä. Tarvittaessa fysioterapeutti konsultoi lääkäriä jatkohoidosta tai lääkeasioista. Fysioterapeutti varaa jatkokäynnin tai kontrollisoiton 1-2 viikon päähän. HUS Erva-alueen ohjeistuksen mukainen.	<p>Fysioterapia</p> <ul style="list-style-type: none"> Asiakkaat, joilla on työ- ja toimintakyvyn haasteita esim. kivun, vamman, sairauden, ikääntymisen, liikkumisen tai muihin oireisiin liittyen. Asiakkaat, jotka tarvitsevat liikkumisen ja päivittäisten toimintojen apuvälineitä tai ortoositukia. <p>Toimintaterapia</p> <ul style="list-style-type: none"> Asiakkaat, joilla on toimintakyvyn haasteita arjen toiminnoista suoriutumisessa tai yläraajan toimintakyvyssä. Asiakkaat, jotka tarvitsevat toiminta- ja työkyvyn arviota, pienapuvälineitä tai käden alueen ortoositukia. Toimintaterapia toteutetaan arvioin perusteella vastaanotto- tai kotikäynteinä. Terapeuttien toteuttaman kuntoutuksen tavoitteena on edistää asiakasta saavuttamaan mahdollisimman hyvä liikkumis- ja toimintakyky, mahdollistaa toimiva arki ja tukea sairaalasta kotiutumista.	<p>Intensiivinen kotikuntoutus</p> <ul style="list-style-type: none"> Kotikuntoutustiimit tarjoavat tehostettua kotikuntoutusta, kun asiakkaalla on tilapäinen tarve kuntoutukseen päivittäisissä toiminnoissa kotona selviämisen tukemiseksi, äkillisesti heikentyneen toimintakyvyn takia esimerkiksi sairaalajakson jälkeen. <p>Ylläpitävä kotikuntoutus</p> <ul style="list-style-type: none"> Toiminnan tarkoituksena on tuottaa ensisijaisesti koti- ja omaishoidon palvelujen piirissä oleville toimintakykyä ylläpitäviä kuntoutuspalveluja. Toiminta on tarveperusteista ja siinä korostuu asiakkaan vastuunotto ja sitoutuminen omaan kuntoutumiseen. Ylläpitävä kuntoutus tukee kotona tapahtuvaa kuntouttavaa hoitotyötä sisältäen toimintakyky-, apuväline- ja kodin	<ul style="list-style-type: none"> Apuvälinepalveluiden asiointipisteet tarjoavat apuvälineasiantuntijan palveluita sekä tavallisimpia liikkumisen, hygienian ja päivittäisten toimintojen apuvälineitä; lainaus, palautus, huolto ja kuljetus. Yksilöllisten apuvälinemaksusitoumusten uusinnat esim. rintaproteesit, peruukit sekä tukisukat. Arvion mukaan pienimuotoiset asunnonmuutostyöt. Apuvälineen luovuttamisen perusteena on yksilöllinen toimintakyvyn arvio sairauden, vamman tai kehitysviiveen vuoksi. Lääkinnällisenä kuntoutuksena luovutetut apuvälineet ovat asiakkaille maksuttomia. Oikein valittu apuväline edistää asiakkaan kuntoutumista, tukee, ylläpitää tai parantaa toimintakykyä jokapäiväisessä toiminnoissa taikka ehkäisee toimintakyvyn heikentymistä.	<p>Fysioterapia</p> <ul style="list-style-type: none"> Sensomotorisen kehityksen viivästymät, synnynnäiset asentopoikkeamat/synnytyksessä tapahtuneet trauman jälkitilat, muut tuki- ja liikuntaelin oireet, pitkittynyt kipuoireilu ja postoperatiiviset asiakkaat. <p>Toimintaterapia</p> <ul style="list-style-type: none"> Toimintaterapian perustehtävänä on varhaiskuntoutuksen ja ohjauksen järjestäminen sensomotoriikan erityisvaikeuksissa. Lasten ja nuorten toimintaterapiassa keskitytään pääasiassa alle kouluikäisen lapsen leikki- tai motorisissa taidoissa, omatoimisuudessa tai sosiaalisissa taidoissa ilmenevien pulmien ja haasteiden arviointiin ja terapiaan. <p>Puheterapia</p> <ul style="list-style-type: none"> Puheterapiassa keskitytään pääasiassa alle kouluikäisen lapsen kielen, puheen, kommunikointi- ja vuorovaikutustaitojen sekä syömistaitojen kehitykseen ja niihin liittyvien häiriöiden tutkimukseen, arviointiin, tukemiseen ja kuntoutukseen.